

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede:

Examen artium er i 1893 bestaaet af 222 Kandidater mod 255 i 1892.

Forberedende Skridt er gjorte til Afslutning af en literær Konvention med Frankrig, sigtende til at erhverve for norske Forfattere de samme Rettigheder, som franske Forfattere alt har faaet i Norge ved den sidste mellem disse to Riger afsluttede Handelstraktat.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems Domkirke har været fortsatte i Tværskibene og Taarnet.

Restaurationen af Haakonshallen paa Bergenhus er ligeledes fortsat og ventes afsluttet i Løbet af indeværende Budgetaar.

Den ved Kgl. Resolution af 4de Oktober 1890 nedsatte Kommission til Behandling af Spørgsmaal om Geistlighedens Lønningsmaade og Kirkernes Indtægter m. v. har fremdeles fortsat sit Arbeide.

Efter fortsat Salg af Dele af geistlige Embedsgaarde i Henhold til Lov af 19de Juni 1882 udgjorde Prestegaardsfondets Kapital ved Udgangen af sidste Regnskabsaar den 30te Juni 1893 omtrent Kr. 2 474 000,00 og er saaledes i Regnskabsaaret steget med omtrent Kr. 100 000,00.

Oplysningsvæsenets Fonds Kapital, der den 30te Juni 1892 udgjorde Kr. 17 554 927,81, er i Regnskabsaaret 1892—93 gaaet op til Kr. 17 675 950,13, hvoraf ca. Kr. 2 181 700,00 tilhører forskellige Embeder og Bestillinger. Det geistlige Byggefonds Kapital, der ved Udgangen af Regnskabsaaret 1891—1892 udgjorde

Kr. 425 140,³², har i Aaret 1892—1893 ikke faaet nogen Forøgelse.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1893 Kr. 4 148 211,²⁷ og Fondets disponible Rentebeholdning samme Dag Kr. 288 396,⁴³.

Det nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalformue udgjorde den 30te Juni 1893 Kr. 1 249 611,²³.

I det sidst forløbne Aar er der meddelt naadigst Stadfæstelse paa 18 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Kapitalformue af Kr. 443 732,⁰⁰.

Antallet af de for Højesteret henstaaende upaadømte Sager, der ved Udgangen af 2den Session 1892 var 236, nemlig 9 kriminelle og 227 civile, udgjorde ved Udgangen af 2den Session 1893 155, nemlig 5 kriminelle og 150 civile.

Udgifterne ved Undersøgelse af Lovovertrædelser m. v., der i Budgetaaret 1891—1892 udgjorde omtrent Kr. 1 014 000,⁰⁰, har i Budgetaaret 1892—1893 andraget til ca. Kr. 1 160 000,⁰⁰.

Fangebelægget i Rigets Strafarbejdsanstalter har gennemsnitlig udgjort 595 mod 611 i 1892. Ved Udgangen af 1893 hensad i Strafarbejdsanstalterne 616 Fanger, hvoraf 524 Mænd og 92 Kvinder.

Sundhedstilstanden har været tilfredsstillende, dog er Influenza ogsaa i 1893 optraadt i Vaarmaanederne og mod Aarets Slutning. Dødelighedsforholdet har været gunstigt.

Høsten af Hø har i det søndenfjeldske og vestover til og med Stavanger Amt givet noget under Middelsaar i Mængde, men Avlingen er gennemgaaende særdeles velbjærget og af god Kvalitet; i det øvrige vestenfjeldske har Udbyttet i Almindelighed været over et Middelsaars, og det samme er Tilfældet i det nordenfjeldske med Undtagelse af Nordlands Amt, hvor megen Avling beskadigedes under Indhøstningen.

Vaarsæden gav et godt Middelsaars Udbytte over den største Del af det søndenfjeldske; særlig roses Kvaliteten som fortrinlig; ogsaa i det vestenfjeldske og i de Trondhjemske Amter var Udbyttet tilfredsstillende, dog paa

enkelte Steder under et Middelsaars; for de 3 nordligste Amters Vedkommende var Kornhøsten mislig. Vintersæden, der kun i det søndenfjeldske dyrkes i nogen Udstrækning, gav over et Middelsaars Udbytte. Potetehøsten har gennemgaaende givet adskilligt over et Middelsaars — tildels endog et rigt — Udbytte. Undtagelse herfra danner dog Tromsø Amt, hvor Udbyttet blev adskilligt under et Middelsaars, og Finmarkens Amt, hvor Høsten mislykkedes saagodtsom over hele Amtet.

Skreifiskeriernes Udbytte har været usædvanlig rigt, hvorfor Værdien, trods de lave Priser, blev adskilligt over middels. Sildefiskerierne har med Hensyn til Fangstmængde givet et rigt Udbytte, medens Værdien paa Grund af de gennemgaaende lave Priser for Fedsild har været under det gennemsnitlige.

Fabrikdriften har for flere Industrigrenes Vedkommende arbejdet under noget gunstigere Vilkaar end i de nærmest foregaaende Aar.

Handelsomsætningen med Udlandet har overhovedet været temmelig betydelig især for Udførselens Vedkommende.

For Trælasthanhandels Vedkommende har det forløbne Aar været ugunstigt, dog indtraadte der en Bedring i Løbet af Høsten.

Fiskehandelen har været lidet lønnende.

For Skibsfarten har Konjunkturerne været særdeles uheldige, navnlig for Seilskibene. Handelsflaaden er imidlertid antagelig bleven lidt forøget.

Tilgangen paa Laanekapital har været knap, og Rentefoden har holdt sig paa et høit Standpunkt.

Udvandringen har været omtrent som i 1892 og er fremdeles betydelig.

Ved Konvention af 27de Juni 1892, der blev godkendt af Storthinget ved Beslutning af 20de Juli 1892, blev en Handelsoverenskomst afsluttet mellem Norge og Spanien. Konventionen er senere bleven vedtaget af de spanske Cortes og Ratifikationerne derpaa udvexlet under 9de August 1893, hvorefter Konventionen i Henhold til den ved Ratifikationernes Udvexling truffne Aftale er traadt i Kraft 1ste Januar 1894.

Under 7de Juli 1893 blev der med Spanien afsluttet en Deklaration om Handels-

forbindelserne med Cuba og Portorico, hvilken Deklaration vedtoges af Storthinget ved Beslutning af 21de Juli 1893. Deklarationen er imidlertid endnu ikke vedtaget af de spanske Cortes og har saaledes ikke kunnet træde i Kraft. Imidlertid toldbehandles vore Produkter i Cuba og Portorico, i Henhold til forannævnte Konvention med Spanien, efter de lavere Satser i vedkommende Toldtarifer.

Underhandlinger om Afsluttelsen af en Handelstraktat mellem Norge og Schweiz har været førte siden Vaaren 1893 og paagaar fremdeles, men kan antagelig ventes tilendebragte i en nær Fremtid.

Post- og Telegrafvæsenets Indtægter har været i Stigning, om end ikke i den Grad, som i foregaaende Aar.

Den første, specielt paa Postførsel beregnede Hurtigrute mellem Trondhjem og de nordligste Landsdele igangsattes fra 1ste Juli 1893, og den 2den September aabnedes Telefonforbindelse mellem Kristiania og Stockholm.

De statsunderstøttede private Dampskibes Indtægter viser i 1893 fremdeles nogen Fremgang.

Udgifterne til Skydsvæsenet synes at være i Stigning, og det offentlige Diligencevæsen gav paa Grund af Sommerens mindre Turisttrafik noget mindre Udbytte end tidligere.

Arbejdsdriften ved de af Storthinget bevilgede Jernbaneanlæg samt Vei- og Vandbygningsarbejder er foregaaet i det væsentligste overensstemmende med den for samme lagte Plan, ligesom ogsaa de bevilgede Arbejder til Forbedring af Havneforhold og Seilløb paa Kysten er under Udførelse.

Efterat Jernbaneanlægget Kongsvinger—Flisen er aabnet for almindelig Trafik, udgjør Længden af de i Drift værende Jernbaner 1 612 km.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikrings-Indretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1893 for Kjøbstad-Afdelingen . . Kr. 538 238 650,00 og for Land-Afdelingen . . - 308 588 470,00

Tilsammen Kr. 846 827 120,00

Kjøbstad-Afdelingens opsparede Fond var ved Udgangen af 1893 steget til ca. Kr. 2 500 000,00, medens Land-Afdelingen til samme Tid viste et Underskud af omtrent Kr. 140 000,00. Beholdningen udgjorde pr. 31te December 1893 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 3 269 978,02 og for Land-Afdelingen Kr. 29 750,52.

Rigets Toldintrader, der for indeværende Budgettermin er anslaaede til Kr. 20 500 000,00, har i Aaret 1893 udgjort Kr. 20 932 000,00.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1892—1893 var anslaaet til Kr. 3 800 000,00, har for samme Tidsrum udgjort Kr. 4 085 000,00, hvori fragaar Kr. 427 000,00, nemlig Afgiftsgodtgjørelse for udført Brændevin Kr. 283 000,00 og for Brændevin, anvendt til teknisk eller videnskabeligt Brug, Kr. 144 000,00.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1892—1893 var anslaaet til Kr. 2 300 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 2 091 000,00, hvori kommer til Fradrag Kr. 31 000,00 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Øl.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1892—1893 givet en Produktion af 4 818 kg. fint Sølv.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er i 1893 udmyntet for Statskassens Regning Kr. 550 000,00 og paabegyndt yderligere Udmyntning af Kr. 450 000,00 i forskjellig Skillemynt.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1892 udgjorde Kr. 125 268 000,00, beløb sig ved Udgangen af 1893 til Kr. 124 626 000,00.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af 1892 udgjorde Kr. 16 206 000,00, var ved Udgangen af 1893 gaaet ned til Kr. 10 109 000,00.

Statskassens Aktiver, som ved Udgangen af 1892 udgjorde omtrent Kr. 59 783 000,00, beløb sig ved Udgangen af 1893 til ca. Kr. 60 045 000,00.

Hypothekbankens Grundfond er i det forløbne Aar blevet forøget med et Tilskud af Statskassen, stort 1 Million Kroner, og udgjør nu Kr. 11 500 000,00. Banken har for 1893 udstedt en Serie 4 pCt. rentebærende Obligationer til Paalydende Kr. 8 700 000,00, der i sin Helhed er afhændet til et Konsortium efter en

Kurs af 99 $\frac{3}{4}$ pCt. Banken har i 1893 udlaant Kr. 11 561 000,00, hvoraf dog Kr. 1 303 000,00 er likvideret ved Inddragning eller Konvertering af ældre Restlaan.

Gjennemførelsen af den nye Arméorganisation er i det forløbne Aar fortsat efter den vedtagne Plan.

Armeens Vaabenøvelser fremmedes som sædvanligt, naar undtages, at Bataljons- (Korps)-samlingerne saavel ved Landværnet som ved Linien efter derom gjort Henstillen fra Stortinget blev indstillede.

Krigsmateriel af forskjelligt Slags er anskaffet for til Raadighed staaende Midler.

Den geografiske Opmaaling fortsattes i Helgelands Fogderi i Nordlands Amt, hvorhos Ombefering fandt Sted i 4 Amter.

Krokeringen af Finmarkens Amt er fortsat.

Hydrografiske Undersøgelser fortsattes mellem Lister og Egersund og i den nordlige Del af Landet mellem Vegen og Dønnæsø.

Dyblodningen er naaet omtrent til en Linie 5 Sømil vest for Nordkap og til en Afstand fra Land af 12 Sømile.

5 nye Karter udkom.

Ved Marinens Hovedværft er Arbeidet paa Dampkanonbaad af 2den Klasse „Æger“ og Torpedobaadene af 1ste Klasse „Varg“ og „Raket“ (No. 8 og 9) fortsat samt Arbeidet

paa Dampkanonbaad af 1ste Klasse No. 4 forberedt.

Til Øvelse for Officerer og Mandskaber er foruden de sædvanlige Øvelser paa Exercerskibet „Desideria“ foretaget Togt med Dampkorvetten „Nornen“ og Seilkorvetten „Alfen“ samt med en Afdeling Kystforsvarsmateriel.

Chefsskibet „Heimdal“ afsendtes i Mai Maaned til Ishavet til Assistance for norske Sæl- og Bottlenosefangere. Torpedoøvelser er udførte i Drøbaksund.

Fyr er tændt paa Rødholmen i Harøfjorden, Romsdals Amt, og 36 nye Fyrlamper er anbragt, hvorhos flere Fyre er forandrede og forstærkede.

Nye Merker- og Fortøiningsindretninger er anbragte paa forskjellige Steder af Kysten, hovedsagelig i Fiskeridistrikterne.

Redningsskibet „Heimdal“ har været udrustet til et ca. 3 Maaneders Togt fra Midten af Oktober.

Revisionsdepartementet har, uagtet Antallet af uafgjorte Regnskaber er steget i det forløbne Aar, særlig som Følge af de forøgede Forretninger i Kontrollen af de militære Regnskaber efter den videre Gjennemførelse af Hærgorganisationen og af Kontributionsregnskaberne med Indtægts- og Formuesskatten til Staten, dog seet sig istand til at holde Revisionsvæsenet paa et efter Omstændighederne tilfredsstillende Standpunkt.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Naade og Yndest velbevaagen.

Givet paa Stockholms Slot den 30te Januar 1894.

Under Vor Haand og Rigets Segl.

Oscar.

(L. S.)

G. Gram.

Lehmann.